

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

Навчально-науковий інститут електричної інженерії та інформаційних
технологій

Кафедра комп'ютерної інженерії та електроніки

ЗВІТ З ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

з навчальної дисципліни
**«ІМОВІРНІСНО-СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ»**

(Збірник прикладів розв'язування задач)

Виконавець:
Студент гр. КН-24-1
ПІБ Дон А.А.

Викладач:
ПІБ Сидоренко В.М.

Зміст

Частина 1	3
1 Практична робота № 1: Елементи комбінаторики	3
1.1 Приклади розв'язування задач	3
1.1.1 Приклад 1.1	3
1.1.2 Приклад 1.2	3
1.1.3 Приклад 1.3	3
1.1.4 Приклад 1.4	3
1.1.5 Приклад 1.5	4
2 Практична робота № 2: Класичне визначення ймовірності	5
2.1 Приклади розв'язування задач	5
2.1.1 Приклад 2.1	5
2.1.2 Приклад 2.2	5
2.1.3 Приклад 2.3	5
3 Практична робота № 3: Геометрична ймовірність, Теореми...	6
3.1 Приклади розв'язування задач	6
3.1.1 Приклад 3.1	6
3.1.2 Приклад 3.2	6
3.1.3 Приклад 3.3	6
3.1.4 Приклад 3.4	6
3.1.5 Приклад 3.5	6
3.1.6 Приклад 3.6	7
3.1.7 Приклад 3.7	7
4 Практична робота № 4: Схема Бернуллі	8
4.1 Приклади розв'язування задач	8
4.1.1 Приклад 4.1	8
4.1.2 Приклад 4.2	8
4.1.3 Приклад 4.3	8
4.1.4 Приклад 4.4	8
4.1.5 Приклад 4.5	9
4.1.6 Приклад 4.6	9
4.1.7 Приклад 4.7	9

Частина 2	10
5 Практична робота № 5: Закони розподілу та числові характеристики	10
5.1 Приклади розв'язування задач	10
5.1.1 Приклад 1.1	10
5.1.2 Приклад 1.2	10
5.1.3 Приклад 1.3	10
5.1.4 Приклад 1.4	10
5.1.5 Приклад 1.5	11
5.1.6 Приклад 1.6	11
6 Практична робота № 6: Закони розподілу функцій	12
6.1 Приклади розв'язування задач	12
6.1.1 Приклад 2.1	12
6.1.2 Приклад 2.2	12

Частина 1

1 Практична робота № 1: Елементи комбінаторики

[cite: 83]

1.1 Приклади розв'язування задач

1.1.1 Приклад 1.1

[cite: 94] В одного студента 5 книг, у іншого 9. Усі книги різні. Скількома способами студенти можуть провести обмін 1 книгу на 1 книгу?

Розв'язання. [cite: 96-98] Спочатку розглянемо, яким чином перший студент може обрати одну книгу з 5. Це можна зробити п'ятьма способами. Водночас другий студент може це зробити за допомогою дев'ятьма способів. Тоді скориставшись формулою (1.1) можна записати: $5 \times 9 = 45$. Тобто, студенти можуть провести обмін 1 книгу на 1 книгу 45 різними способами.

1.1.2 Приклад 1.2

[cite: 115] 10 спортсменів розіграють одну золоту, одну срібну та одну бронзову медалі. Скількома способами ці медалі можуть бути розподілені між спортсменами.

Розв'язання. [cite: 117-118] Враховуючи, що медалі при розподілі не можуть повторюватися і порядок має значення, скористаємося формулою (1.2) і запишемо наступне: $A_{10}^3 = 10 \cdot 9 \cdot 8 = 720$. Отже, медалі можуть бути розподілені між спортсменами 720 різними способами.

1.1.3 Приклад 1.3

[cite: 124] В одного студента 5 книг, у іншого 9. Усі книги різні. Скількома способами студенти можуть провести обмін 3 книги на 3 книги?

Розв'язання. [cite: 126-128] Враховуючи, що повторення неможливі, а порядок при відборі не має значення, скористаємося формулою (1.3) і запишемо кількість способів, якими перший студент може відібрати 3 книги з 5: C_5^3 . Кількість способів, якими цю дію може зробити другий дорівнює відповідно C_9^3 . Тоді за формулою (1.1) розв'язок задачі становитиме $C_5^3 \cdot C_9^3 = 10 \cdot 84 = 840$. Отже, студенти можуть провести обмін 3 книгами на 3 книги 840 різними способами.

1.1.4 Приклад 1.4

[cite: 132] Скільки тризначних чисел можливо створити з цифр 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 якщо кожна цифра може входити у число більше одного разу?

Розв'язання. [cite: 133-134] У цьому випадку цифри відбираються з поверненням, але з урахуванням порядку. Таким чином для розв'язку задачі можна скористатися формулою (1.4): $7^3 = 7 \cdot 7 \cdot 7 = 343$.

1.1.5 Приклад 1.5

[cite: 138] Знайти число можливих результатів підкидання двох гральних кісток, якщо кістки вважаються нерозрізними.

Розв'язання. [cite: 139-140] Враховуючи, що гральні кістки не розрізнюються і значення очок можуть дублюватися на обох кістках, розв'язок задачі можна звести до комбінаторної схеми вибору з повтореннями без урахування порядку і скористатися формулою (1.5). Таким чином отримаємо $C_{6+2-1}^2 = C_7^2 = 21$ можливий результат, який може випасти на двох кістках.

2 Практична робота № 2: Класичне визначення ймовірності

[cite: 189]

2.1 Приклади розв'язування задач

2.1.1 Приклад 2.1

[cite: 213] В урні 10 куль, з яких 3 білих і 7 чорних. Яка ймовірність того, що навмання витягнута куля з цієї урни виявиться білою?

Розв'язання. [cite: 215-216] Нехай подія A полягає в тому, що витягнута куля виявляється білою. Цей іспит має 10 рівноможливих результатів, з який для події A є сприятливими три. Отже, $p(A) = \frac{3}{10}$.

2.1.2 Приклад 2.2

[cite: 217] 3 5 літер абетки складено слово «книга». Дитина, що не вміє читати, розсипала букви цього слова випадково. Знайти ймовірність того, що буде знову отримано слово «книга».

Розв'язання. [cite: 219-222] Один з можливих способів розв'язанні задачі полягає у наступному. Нехай подія A полягає в тому, що ми знову отримаємо слово «книга». Кількість всіх можливих «слів», які можуть утворитися при падінні дорівнює $5!$, але тільки один шанс сприяє тому, що випаде слово «книга». Тоді згідно з класичним визначенням ймовірності: $p(A) = \frac{k}{n} = \frac{1}{5!}$.

2.1.3 Приклад 2.3

[cite: 223] В урні лежать 45 куль, серед яких 6 білих. Витягуються три кулі без повернення. Визначити ймовірність витягування 3 білих куль.

Розв'язання. [cite: 226-228] Позначимо шукану подію через A, а відповідну ймовірність через $p(A)$. Згідно з класичним визначенням ймовірності $p(A) = \frac{k}{n}$ де у контексті задачі k - кількість елементарних подій, що сприяють події A, а n - кількість усіх рівноможливих способів витягнути 3 куль з 45 без повернення і без урахування порядку. Значить, $n = C_{45}^3$. Водночас k буде дорівнювати кількості всіх способів, яким можна вилучити 3 білі кулі з 6 білих «i» в комбінації з всіма можливими способами, якими можна відібрати 3 чорні кулі з 39 чорних: $k = C_6^3 \cdot C_{39}^3$ (sic)[cite: 228]. Таким чином розв'язок задачі буде виглядати так: $p(A) = \frac{C_6^3 \cdot C_{39}^3}{C_{45}^6} \approx 0,03484$.

3 Практична робота № 3: Геометрична ймовірність, Теореми...

[cite: 283]

3.1 Приклади розв'язування задач

3.1.1 Приклад 3.1

[cite: 312] Точку кинуто в коло радіуса R . Знайти ймовірність того, що вона влучить у площину вписаного квадрата.

Розв'язання. [cite: 316-318] Знайдемо площу круга та квадрата. Площа круга: $S_{\text{круга}} = \pi R^2$. Площа вписаного квадрата: $S_{\text{квадрата}} = 2R^2$. Тоді, згідно з (3.1), ймовірність того, що точка влучить у площину вписаного квадрата, дорівнює відношенню площі квадрата до площі круга: $P = \frac{S_{\text{квадрата}}}{S_{\text{круга}}} = \frac{2R^2}{\pi R^2} = \frac{2}{\pi}$.

3.1.2 Приклад 3.2

[cite: 328] В урні 7 білих і 3 чорних кульки. Навмання витягають дві кульки без повернення. Яка ймовірність того, що вони обидві виявилися білого кольору.

Розв'язання. [cite: 330] $p(AB) = p(A)p(B/A) = \frac{7}{10} \cdot \frac{6}{9}$.

3.1.3 Приклад 3.3

[cite: 333] Є коробка з 9 новими тенісними м'ячами. Для гри беруть 3 м'ячі і після гри кладуть їх назад у коробку. Різниці між м'ячами, що використовувалися у грі, і новими м'ячами немає. Знайти ймовірність того, що після 3 ігор в коробці не залишиться жодного м'яча, що не використовувався у грі.

Розв'язання. [cite: 337] $\frac{1 \cdot 1 \cdot 1}{p(A_1)} \frac{\frac{6}{9} \cdot \frac{5}{8} \cdot \frac{4}{7}}{p(A_2/A_1)p(A_3/A_1A_2)}$.

3.1.4 Приклад 3.4

[cite: 341] Розв'язати задачу з прикладу 3.2 за умови, що кульки витягаються з поверненнями.

Розв'язання. [cite: 342] $p(AB) = p(A)p(B) = \frac{7}{10} \cdot \frac{7}{10}$.

3.1.5 Приклад 3.5

[cite: 344] Два стрілка зробили по одному пострілу по мішені. Ймовірність влучення в мішень для першого стрілка складає 0,6, для другого 0,7. Знайти ймовірність того, що:

- a) тільки один стрілок влучить у мішень;
- б) хоча б один стрілок влучить у мішень;
- в) обидва стрілка влучать у мішень;

- г) жоден стрілок не влучить у мішень;
 д) хоча б один стрілок не влучить у мішень.

Розв'язання. [cite: 349-361] Позначимо ймовірність влучення для першого стрілка як $P(A) = 0.6$ і для другого стрілка як $P(B) = 0.7$.

- a) $P(\text{тільки один}) = P(A \cap \overline{B}) + P(\overline{A} \cap B) = P(A)(1 - P(B)) + (1 - P(A))P(B) = 0.6 \cdot 0.3 + 0.4 \cdot 0.7 = 0.18 + 0.28 = 0.46.$
- б) $P(\text{хоча б один}) = 1 - P(\overline{A} \cap \overline{B}) = 1 - (1 - P(A))(1 - P(B)) = 1 - 0.4 \cdot 0.3 = 1 - 0.12 = 0.88.$
- в) $P(\text{обидва}) = P(A \cap B) = 0.6 \cdot 0.7 = 0.42.$
- г) $P(\text{жоден}) = P(\overline{A} \cap \overline{B}) = (1 - P(A))(1 - P(B)) = 0.4 \cdot 0.3 = 0.12.$
- д) $P(\text{хоча б один не влучить}) = 1 - P(A \cap B) = 1 - 0.6 \cdot 0.7 = 1 - 0.42 = 0.58.$

3.1.6 Приклад 3.6

[cite: 364] Є 3 заводи... 1-й завод виробляє 25%, 2-й завод 35%, 3-й завод 40%... Брак складає 5% від продукції 1-го заводу, 3% від 2-го, 4% від 3-го... Знайти:

- а) ймовірність покупки бракованого кристалу;
- б) умовну ймовірність того, що куплений виріб виготовлено 1-им заводом, якщо цей кристал виявився бракованим.

Розв'язання. [cite: 370-372]

- а) $P(A) = 0.05 \cdot 0.25 + 0.03 \cdot 0.35 + 0.04 \cdot 0.4 = 0.0125 + 0.0105 + 0.016 = 0.039.$
- б) $P(H_1|A) = \frac{P(H_1)P(A|H_1)}{P(A)} = \frac{0.05 \cdot 0.25}{0.05 \cdot 0.25 + 0.03 \cdot 0.35 + 0.04 \cdot 0.4} = \frac{0.0125}{0.039} \approx 0.32.$

3.1.7 Приклад 3.7

[cite: 388] Повернемося до попереднього прикладу. Розглянемо три гіпотези: H_1 - 1-й з.; $P(H_1) = 0.25$ [cite: 390] H_2 - 2-й з.; $P(H_2) = 0.35$ [cite: 391] H_3 - 3-й з.; $P(H_3) = 0.4$ [cite: 393] Нехай $A = \{\text{виріб виявився бракованим}\}$, тоді: $P(A|H_1) = 0.05$ [cite: 396] $P(A|H_2) = 0.03$ [cite: 397] $P(A|H_3) = 0.04$ [cite: 398]

4 Практична робота № 4: Схема Бернуллі

[cite: 489]

4.1 Приклади розв'язування задач

4.1.1 Приклад 4.1

[cite: 502] Монету кинуто $n = 3$ рази. Яка ймовірність того, що орел випаде рівно $k = 1$ раз?

Розв'язання. [cite: 504-509] **I способ.** $p(A) = p(A_1\bar{A}_2\bar{A}_3 + \bar{A}_1A_2\bar{A}_3 + \bar{A}_1\bar{A}_2A_3) = p(A_1\bar{A}_2\bar{A}_3) + p(\bar{A}_1A_2\bar{A}_3) + p(\bar{A}_1\bar{A}_2A_3) = p(A_1)p(\bar{A}_2)p(\bar{A}_3) + p(\bar{A}_1)p(A_2)p(\bar{A}_3) + p(\bar{A}_1)p(\bar{A}_2)p(A_3) = 3 \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{3}{8}$. **II способ.** Скористаємося формулою Бернуллі: $p_n(k) = C_n^k p^k q^{n-k} p_3(1) = C_3^1 p^1 q^{3-1} = \frac{3!}{1!(3-1)!} (0.5)^1 (1-0.5)^2 = 3 \cdot 0.5 \cdot (0.5)^2 = 3 \cdot (0.5)^3 = \frac{3}{8}$.

4.1.2 Приклад 4.2

[cite: 526] Яка ймовірність того, що при $n = 1000$ киданнях монети орел випаде рівно $k = 500$ разів?

Розв'язання. [cite: 528-533] (Тут $n = 100$ у розв'язку [cite: 529]) Так як $npq = 100 \cdot 0.5 \cdot 0.5 = 25 > 10$, то доцільно скористатися наближеню формулою Лапласа: $p_n(k) \approx \frac{1}{\sqrt{npq}} \phi(x)$. $x = \frac{k-np}{\sqrt{npq}} = \frac{500-1000 \cdot 0.5}{\sqrt{25}} = 0$. (Тут $n = 1000$ [cite: 531]) Таким чином маємо: $p_{1000}(500) = \frac{1}{5} \phi(0) = \frac{1}{5} \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \approx 0.03 \approx 3\%$ (sic)[cite: 533].

4.1.3 Приклад 4.3

[cite: 546] Імовірність настання події А в кожному з 900 незалежних дослідів дорівнює $p = 0.8$. Визначте імовірність того, що подія А відбудеться: а) 750 разів; б) 710 разів; в) від 710 до 740 разів.

Розв'язання. [cite: 548] (Використовуємо $\sqrt{npq} = \sqrt{144} = 12$, попри описку "14,4"[cite: 548]) $n = 900, p = 0.8, q = 0.2, np = 720, \sqrt{npq} = 12$.

- a) $x = \frac{750-720}{12} = 2.5; \phi(2.5) \approx 0.0175$ [cite: 549] $P_{900}(750) \approx \frac{1}{12} \phi(2.5) = \frac{1}{12} \cdot 0.0175 \approx 0.00146$ [cite: 550]
- б) $x = \frac{710-720}{12} \approx -0.83; \phi(-0.83) = \phi(0.83) \approx 0.2827$ [cite: 551] $P_{900}(710) \approx \frac{1}{12} \cdot 0.2827 \approx 0.0236$ [cite: 552]
- в) $x_1 = \frac{710-720}{12} \approx -0.83; x_2 = \frac{740-720}{12} \approx 1.67$ [cite: 553] $\Phi(-0.83) \approx -0.2967; \Phi(1.67) \approx 0.4525$ [cite: 554] $P_{900}(710 \leq k \leq 740) \approx \Phi(x_2) - \Phi(x_1) = \Phi(1.67) - \Phi(-0.83) = \Phi(1.67) + \Phi(0.83) P \approx 0.4525 + 0.2967 = 0.7492$ [cite: 555]

4.1.4 Приклад 4.4

[cite: 565] Імовірність того, що електролампочка... бракованою, дорівнює 0,02. ...відібрано 1000 лампочок. Оцініть ймовірність того, що частота... відрізняється від 0,02 менш ніж на 0,01.

Розв'язання. [cite: 568-574] $p = 0.02, n = 1000, \epsilon = 0.01$. $P\left(\left|\frac{k}{1000} - 0.02\right| < 0.01\right)$.
 $P\left(\left|\frac{k}{n} - p\right| \leq \epsilon\right) \approx 2\Phi\left(\epsilon\sqrt{\frac{n}{pq}}\right)$. $npq = 1000 \cdot 0.02 \cdot 0.98 = 19.6 > 10$. $\sqrt{npq} \approx 4.43$. $x_1 = \frac{11-1000 \cdot 0.02}{\sqrt{19.6}} \approx -2.03$; $x_2 = \frac{29-20}{4.43} \approx 2.03$ [cite: 572] $\Phi(-2.03) \approx -0.4788$; $\Phi(2.03) \approx 0.4788$ [cite: 573] $P_{1000}(11 \leq k \leq 29) \approx \Phi(2.03) - \Phi(-2.03) = 0.4788 + 0.4788 = 0.9576$.

4.1.5 Приклад 4.5

[cite: 576] ... $p = 0.1$ $n = 400$ деталей. ...відносна частота... відхиляється... не більше ніж на 0.03.

Розв'язання. [cite: 577-578] $n = 400, p = 0.1, q = 0.9, \epsilon = 0.03$. $P\left(\left|m/400 - 0.1\right| \leq 0.03\right) \approx 2\Phi\left(\epsilon\sqrt{\frac{n}{pq}}\right)$ $P \approx 2\Phi\left(0.03\sqrt{\frac{400}{0.1 \cdot 0.9}}\right) = 2\Phi\left(0.03\sqrt{\frac{400}{0.09}}\right) = 2\Phi\left(0.03 \cdot \frac{20}{0.3}\right) = 2\Phi(2) = 2 \cdot 0.4772 = 0.9544$.

4.1.6 Приклад 4.6

[cite: 588] ... 5000 доброкісних виробів, $p = 0.0002$ - ймовірність... пошкодження... Знайти ймовірність... рівно 3 пошкоджених вироби.

Розв'язання. [cite: 590-591] $\lambda = np = 5000 \cdot 0.0002 = 1$. $P_n(k) \approx \frac{\lambda^k e^{-\lambda}}{k!}$ $p_{5000}(3) = \frac{1^3}{3!} e^{-1} = \frac{1}{6e} \approx 0.06$.

4.1.7 Приклад 4.7

[cite: 593] Телефонна станція обслуговує 400 абонентів. $p = 0.01$... а) 5 абонентів; б) не більше 4; в) не менш 3.

Розв'язання. [cite: 596] $\lambda = np = 400 \cdot 0.01 = 4$. $e^{-4} \approx 0.018316$.

a) $P_{400}(5) \approx \frac{4^5}{5!} e^{-4} = \frac{1024}{120} e^{-4} \approx 0.156293$ [cite: 597]

б) $P_{400}(0 \leq k \leq 4) \approx P(0) + P(1) + P(2) + P(3) + P(4)$ [cite: 599-600] $P \approx 0.018316 + 0.073263 + 0.146525 + 0.195367 + 0.195367 = 0.628838$

в) $P_{400}(k \geq 3) = 1 - P_{400}(0 \leq k \leq 2) = 1 - (P(0) + P(1) + P(2))$ [cite: 601-602] $P \approx 1 - 0.018316 - 0.073263 - 0.146525 = 0.761896$

Частина 2

5 Практична робота № 5: Закони розподілу та числові характеристики

[cite: 903]

5.1 Приклади розв'язування задач

5.1.1 Приклад 1.1

[cite: 911] Зіставимо двом сторонам монети ДВВ відповідним чином: «Орел» - 1, «Решка» - 0. ДВВ X - випадіння нуля чи одиниці в одному киданні. Записати закон розподілу ДВВ у табличному вигляді.

Розв'язання. [cite: 913]

X	0	1
p	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$

$$\sum p_i = p_1 + p_2 = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$$
 [cite: 915].

5.1.2 Приклад 1.2

[cite: 926] Знайти математичне сподівання ДВВ, заданою умовою задачі прикладу 1.1.

Розв'язання. [cite: 927-928] Відповідно до визначення МС запишемо: $M(x) = \sum_{i=1}^n x_i p_i = 0 \cdot \frac{1}{2} + 1 \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$.

5.1.3 Приклад 1.3

[cite: 936] Знайти дисперсію ДВВ, заданою умовою задачі прикладу 1.1.

Розв'язання. [cite: 938-939] Згідно з визначенням дисперсії ДВВ запишемо: $D(x) = M(x^2) - [M(x)]^2 = (0^2 \cdot \frac{1}{2} + 1^2 \cdot \frac{1}{2}) - [\frac{1}{2}]^2 = \frac{1}{2} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$.

5.1.4 Приклад 1.4

[cite: 955] Знайти функцію розподілу ДВВ, заданою умовою задачі прикладу 1.1 і побудувати її графік.

Розв'язання. [cite: 958]

$$F(X) = p(x < X) = \begin{cases} 0, & x \leq 0 \\ \frac{1}{2}, & 0 < x \leq 1 \\ 1, & x > 1 \end{cases}$$

5.1.5 Приклад 1.5

[cite: 973] Говорять, що X має рівномірний розподіл на відрізку $[a, b]$... $f(x) = \frac{1}{b-a}$ для $a < x \leq b$. Знайти $F(x)$, $M(X)$ та $D(X)$.

Розв'язання. [cite: 980-985] Згідно з визначенням $F(x) = \int_{-\infty}^x f(t)dt$.

$$F(x) = \begin{cases} 0, & x \leq a \\ \frac{x-a}{b-a}, & a < x \leq b \\ 1, & x > b \end{cases}$$

(Виведення $M(X)$ та $D(X)$ у прикладі відсутнє [cite: 973-991], наводиться лише $F(x)$).

5.1.6 Приклад 1.6

[cite: 1022] НВВ X має нормальній розподіл з $\mu = 3$ та $\sigma = 1$. Обчислити $P(1 \leq X \leq 2)$ та $P(|X - \mu| \leq \delta)$ для $\delta = 0.01$.

Розв'язання. [cite: 1024-1030] $p(1 \leq X \leq 2) = \Phi\left(\frac{2-3}{1}\right) - \Phi\left(\frac{1-3}{1}\right) = \Phi(-1) - \Phi(-2)$.
Оскільки $\Phi(-x) = -\Phi(x)$, то: $p = -\Phi(1) - (-\Phi(2)) = \Phi(2) - \Phi(1) = 0.4772 - 0.3413 = 0.1359$.
Для $P(|X - 3| \leq 0.01)$, скористаємося $P(|X - \mu| < \delta) = 2\Phi\left(\frac{\delta}{\sigma}\right)$: $P(|X - 3| < 0.01) = 2\Phi\left(\frac{0.01}{1}\right) = 2\Phi(0.01) \approx 2 \cdot 0.004 = 0.008$. (У методичці наведено $2 \cdot 0.000 = 0.000$ [cite: 1030], що є грубим округленням).

6 Практична робота № 6: Закони розподілу функцій

[cite: 1116]

6.1 Приклади розв'язування задач

6.1.1 Приклад 2.1

[cite: 1136] Випадкова величина X розподілена за нормальним законом з $\mu = 0$. Знайти закон розподілу $Y = X^3$.

Розв'язання. [cite: 1137-1138] $f(x) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{x^2}{2\sigma^2}}$. Функція $y = x^3$ монотонно зростає. $y' = 3x^2$. $x = \sqrt[3]{y} = y^{1/3}$. $\psi(y) = y^{1/3}$. $\psi'(y) = \frac{1}{3}y^{-2/3}$. $g(y) = f(\psi(y)) \cdot |\psi'(y)|$ $g(y) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{(y^{1/3})^2}{2\sigma^2}} \cdot \left| \frac{1}{3}y^{-2/3} \right| = \frac{1}{3\sigma\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{y^2/3}{2\sigma^2}}y^{-2/3}$. (Примітка: у методичці [cite: 1138] є помилка в знаменнику $\sigma\sqrt{2\pi}y^{2/3}$ замість $\sigma\sqrt{2\pi} \cdot 3y^{2/3}$ та $e^{\frac{y^2}{2\sigma^2}}$, що невірно).

6.1.2 Приклад 2.2

[cite: 1148] Дві незалежні випадкові величини ξ і η мають стандартний нормальний розподiл: $\xi \sim N(0, 1)$, $\eta \sim N(0, 1)$. Покажемо, що $\xi + \eta \sim N(0, 2)$.

Розв'язання. [cite: 1150-1153] $f_{\xi+\eta}(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f_{\xi}(u) \cdot f_{\eta}(x-u)du = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{1}{2}u^2} \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{1}{2}(x-u)^2} du$ $f_{\xi+\eta}(x) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-\frac{1}{2}(u^2+(x-u)^2)} du = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-\frac{1}{2}(2u^2-2xu+x^2)} du$ $f_{\xi+\eta}(x) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-\left(u^2-xu+\frac{x^2}{2}\right)} du$. Виділимо повний квадрат у показнику: $u^2 - xu + \frac{x^2}{2} = (u - \frac{x}{2})^2 - \frac{x^2}{4} + \frac{x^2}{2} = (u - \frac{x}{2})^2 + \frac{x^2}{4}$. $f_{\xi+\eta}(x) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-\left((u - \frac{x}{2})^2 + \frac{x^2}{4}\right)} du = \frac{1}{2\pi} e^{-\frac{x^2}{4}} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-(u - \frac{x}{2})^2} du$ Заміна $v = u - \frac{x}{2}$, $dv = du$. $\int_{-\infty}^{\infty} e^{-v^2} dv = \sqrt{\pi}$ (інтеграл Пуассона). $f_{\xi+\eta}(x) = \frac{1}{2\pi} e^{-\frac{x^2}{4}} \cdot \sqrt{\pi} = \frac{1}{2\sqrt{\pi}} e^{-\frac{x^2}{4}}$ Це $N(0, 2)$, оскільки $\frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} e^{-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma^2}}$. $\mu = 0$, $\sigma^2 = 2$. $\frac{1}{\sqrt{2\pi\cdot 2}} e^{-\frac{x^2}{2\cdot 2}} = \frac{1}{\sqrt{4\pi}} e^{-\frac{x^2}{4}} = \frac{1}{2\sqrt{\pi}} e^{-\frac{x^2}{4}}$.